

De koopconjunctuur

Het koopgedrag van de Nederduitse consument houdt vooralsnog geen gelijke tred met de aantrekkende conjunctuur. Hoe lang nog?

De mondiale economische expansie bedroeg in 2004 ongeveer 5%, wat historisch gezien hoog is. De Nederlandse conjunctuur lijkt maar niet aan te kunnen pikken bij de wereldconjunctuur, getuige grafiek 1. De relatief internationaal georiënteerde voorlopende indicator laat sinds geruime tijd een opgang zien, die zich niet vertaalt in de realisatiereeks. Op zich is dat verwonderlijk, omdat Nederland een kleine open economie is en daarmee heel gevoelig voor externe ontwikkelingen. Dit beeld wordt bevestigd in een onlangs in de *American Economic Review* verschenen empirische studie¹, waarin wordt aangetoond dat de wereldconjunctuur de dominante factor is in de cyclische ontwikkeling van de geavanceerde industrielanden en voor Nederland een kleine 2/3 van de economische groeicycli verklaard.

De Nederduitse consument ...

Het conjuncturele beeld voor de ons omringende landen is dat België en Frankrijk in termen van bbp-volume-groei de afgelopen drie jaar door een minder diep dal zijn gegaan dan het eurogebied, terwijl het omgekeerde geldt voor Nederland en Duitsland. Voornamelijk de Duitse investeringen in 2001 en 2002 en de Nederlandse in 2002 en 2003 zijn fors achtergebleven bij die van het eurogebied (zie tabel 1). Bovendien bleef de consumptie in Nederland en Duitsland de afgelopen twee jaren achter bij die van het eurogebied, terwijl de bestedingen in België en Frankrijk juist robuust bleken.

...hield de hand op de knip.

Waarom bleken de Nederduitse consumentenbestedingen de afgelopen jaren achter bij de aantrekkende wereldconjunctuur? De ontwikkelingen gedurende de afgelopen jaren als de sluipkrach op de aandelenmarkten, de gematigde huizenprijsstijgingen en mede daardoor het wegvallen van de mogelijkheid tot overwaardeverzilvering zijn nog zichtbaar in de

¹ M. Ayhan Kose, Christopher Ortrok, and Charles H. Whiteman, 2003, "International Business Cycles: World, Region, and Country-Specific Factors", *American Economic Review*, 93(4), pp 1216-1239.

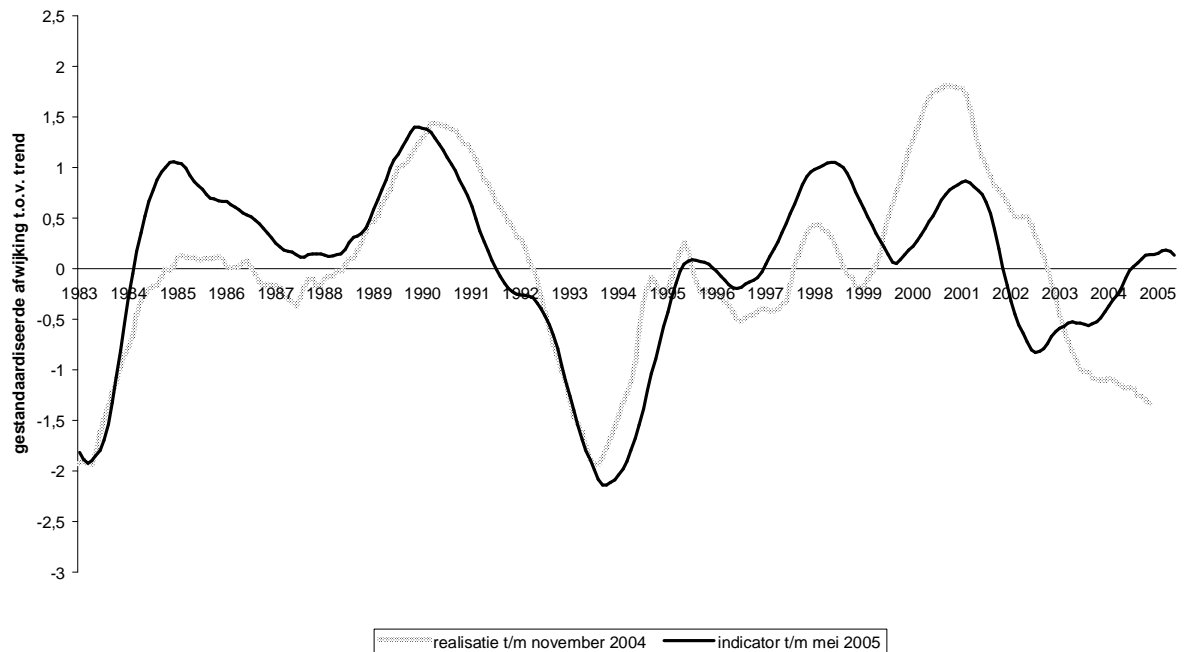
vermogenspositie van de Nederlandse huishoudens. Een mogelijk additionele verklaring is de volgende: in beide landen zijn veel ingrijpende maatregelen aangekondigd en gedeeltelijk al geïmplementeerd, die de consument op korte termijn direct in de portemonnee treffen. De consument schrikt daarvan en doorziet niet meteen dat financiële consolidatie op lange termijn een solide fundament waarborgen voor de collectieve financiën en de pensioenvoorzieningen en dat structurele hervormingen op middellange termijn het economische groeipotentieel versterken. De financiële consolidatie uit zich in stijgende woonlasten, toegenomen pensioenpremies en oplopende kosten voor de zorg. De structurele hervormingen in Nederland bestaan uit de voorgenomen ingrepen in de sociale zekerheid, VUT- en prepensioenregelingen om de arbeidsmarktparticipatie te verhogen. Bovendien is er de nullijn voor de reële loonstijging.

De Duitse consument sombert vanwege de structurele hervormingen van de sociale welvaartstaat –Schröder's *Agenda 2010* -, de hervormingen van de arbeidsmarkt, zoals het dit jaar geïmplementeerde *Hartz IV*, en de bezuinigingen om de overheidsfinanciën te consolideren en daarmee binnen de normen van het Stabiliteitspact te brengen. Bovendien vreest Duitsland weglekkende werkgelegenheid naar de op een steenworp afstand liggende onlangs toegetreden buurlanden.

Nu de pijnlijke maatregelen getroffen en/of bekend zijn zullen de consumenten wellicht de producenten gaan volgen in hun positievere beoordeling van de nabije toekomst. Als dat gebeurt zal de Nederlandse economie dit jaar weer boven het Europese gemiddelde gaan presteren.

Deze rubriek wordt maandelijks samengesteld door Robert-Paul Berben, Ronald Bosman, Arden Reijer en Ad Stokman van de Nederlandsche Bank. A.H.J.den.Reijer@dnb.nl

Figuur 1. DNB-conjunctuurindicator

Tabel 1:

Consumptieve bestedingen door huishoudens
Volume; procentuele mutaties ten opzichte van
vorige overeenkomstige periode

	2001	2002	2003	2004*
België	0,6	0,3	2,2	2,3
Duitsland	1,7	-0,7	0,0	-0,6
Frankrijk	2,9	1,8	1,7	2,1
Nederland	1,4	1,2	-1,0	0,5
eurogebied	1,9	0,6	1,0	1,1

Investerings van bedrijven; procentuele mutaties ten
opzichte van vorige overeenkomstige periode

België	1,8	-3,7	-0,8	2,7
Duitsland	-4,7	-6,8	-1,4	-0,2
Frankrijk	2,5	-2,5	-0,9	3,2
Nederland	-1,3	-5,8	-3,7	2,5
eurogebied	-0,4	-2,7	-0,5	2,0

* gemiddelde eerste drie kwartalen